

การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาธุรกิจการบิน
คณะศิลปศาสตร์ สถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

An Evaluation of the Bachelor of Arts Program in Airline Business,
Aviation Personnel Development Institute, Kasem Bundit University

กฤษณ์ วิทวัสสำราญกุล¹

Krit Witthawassamrankul¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาธุรกิจการบิน สถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ซึ่งประกอบด้วย การประเมินสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมคือเชิงปริมาณได้แก่ แบบสอบถามและเชิงคุณภาพได้แก่ การสัมภาษณ์และการพิชญพิจารณา ทั้งนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลักสูตร แบ่งเป็น ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 และนักศึกษาที่จบการศึกษาไปแล้ว จำนวน 500 คน โดยใช้การสุ่มแบบโควตา ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรซึ่งมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 4 ปีจำนวน 20 คน และผู้ให้ข้อมูลจากสถานประกอบการ ได้แก่ สายการบิน Premium สายการบินต้นทุนต่ำ และองค์กรการบิน จำนวน 30 คน โดยผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยทุกด้านยกเว้นด้านกระบวนการอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ยมากกว่า 4.21) ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า หลักสูตรมีสภาพแวดล้อมและบริบทในอยู่ในระดับดี สิ่งที่ควรแนะนำจากการวิจัยคือ ควรมีการพัฒนาปัจจัยนำเข้า คือการเพิ่มการสอนภาษาอังกฤษ ด้านกระบวนการ เสนอให้มีการจัดการงานเอกสารให้รวดเร็วได้ดี การประเมินผลผลิตพบว่า นักศึกษาทำงานได้ดี ผลจากการพิชญพิจารณาเสนอให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้เน้นประสบการณ์การทำงาน การสร้างความร่วมมือกับด้านประสบการณ์การทำงานกับองค์กรภายนอก การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ช่วยสอนของนักศึกษาที่จบการศึกษาจากหลักสูตร และการพัฒนางานวิจัยเพื่อสนับสนุนการสอน

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร CIPP, ธุรกิจการบิน

Abstract

This research aimed to evaluate the curriculum of Bachelor of Arts in Airline Business, Aviation Personnel Development Institute, Kasem Bundit University by using CIPP model, which consists of Context Evaluation, Input Evaluation, Process Evaluation and Product Evaluation. It used mixed method as questionnaires instrument (quantitative techniques) and interview and peer review methods (qualitative techniques). The population and samples of the research were the stakeholders of the curriculum who were the students from the year 1-4 and the graduated students, totally 500 students from quota sampling. The key informants from the interview were 20 instructors who have worked for more than 4 years and 30 employers from the aviation organizations as premium airlines,

low cost airlines and aviation organizations. The results showed that means of every factor in CIPP were highest except process (mean is more than 4.21). The results from the interview showed that the curriculum context was good. The recommendations from the research were developing input factors such as increase in English courses, developing a faster documentation process, the product as the graduated students were good at working. The results of peer review showed that the curriculum should emphasize on work experience, build collaboration with the external organizations, participation with the graduated students, i.e. asking for being teaching assistants and developing the researches supporting instruction.

Keywords: Curriculum Evaluation, CIPP, Airline Business

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาเป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนที่มุ่งไปสู่จุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้โดยจะต้องทำให้ผู้จบการศึกษาจากหลักสูตรสามารถได้รับสาระความรู้ มีความสามารถตามที่หลักสูตรได้กำหนด ทั้งนี้หลักสูตรที่ดีต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของบริบททางเศรษฐกิจและสังคมด้วย (ทาริกา แยมชะมัง, เกษศิณี ตั้งอัน, ชุตาทพร สอนภักดี, สมนึก จงไพบุลย์กิจ, สมยศ วิวิรรณอนันย์, นันทวัฒน์ ปัญญาศรนากรณ. (2560). ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดให้มีการปรับปรุงหลักสูตรทุก ๆ 5 ปี เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัย เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน (ทรงธรรม วงศ์วิรุฬห์, 2560) ทุกหลักสูตรที่ทำการเปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องปรับหลักสูตรให้มีเนื้อหาที่ทันสมัย เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน เพื่อให้นักศึกษาที่เรียนจบไปสามารถมีความ ความสามารถและนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพในสังคมได้ ทั้งนี้ก่อนการปรับหลักสูตรโดยทั่วไปต้องมีการศึกษาประเมินหลักสูตรที่จะปรับก่อน โดยการประเมินนี้ทำในลักษณะใดก็ได้แต่ต้องมีการประเมินคุณภาพและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลักสูตรต้องมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรด้วย (พินดา วราสุนันท์, ศิริชัย ศรีพรหม, วิทัศน์ ผักเจริญผล, คมกริช เชาวพานิช และจิราภรณ์ กาแก้ว. (2560) เมื่อประเมินหลักสูตรแล้วจึงนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงหลักสูตรได้

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาธุรกิจการบิน สถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เป็นหลักสูตรที่เปิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในธุรกิจการบิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการบิน ได้แก่ การบริการบนเครื่อง การบริการภาคพื้น การจองบัตรโดยสารและสำรองที่นั่ง การขนส่งทางอากาศ เป็นต้น ทั้งนี้ หลักสูตรนี้เป็นหนึ่งใน 5 หลักสูตรของสถาบันพัฒนาบุคลากรการบินที่ประกอบด้วย หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตการจัดการการบิน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต การจัดการอุตสาหกรรมการบิน หลักสูตรวิศวกรรมบัณฑิต การซ่อมบำรุงอากาศยาน และหลักสูตรนักบิน ในปี พ.ศ. 2559 หลักสูตรในเปิดดำเนินการมาครบ 5 ปีในรอบที่ 2 จึงต้องมีการปรับหลักสูตรเพื่อให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาวะสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น หลักสูตรจึงต้องได้รับการประเมินคุณภาพหลังจากที่ได้ใช้ทำการเรียนการสอนมาถึงปี พ.ศ. 2559 โดยใช้การประเมินหลักสูตร CIPP ของ Stufflebeam ซึ่งถือเป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นที่นิยมในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากมีองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและมีกระบวนการครบถ้วน โดย CIPP ประกอบด้วย C-Context (บริบท) Input (ปัจจัยนำเข้า)

Process (กระบวนการ) และ Product (ผลลัพธ์) เป็นวิธีการที่สามารถประเมินคุณภาพจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลักสูตรได้อย่างชัดเจน (Witthawassamrankul and Sinsiroj, 2017)

ดังนั้น ในการวิจัยการประเมินผลนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ CIPP Model เพื่อนำมาประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ธุรกิจการbin สถาบันพัฒนาบุคลากรการbin มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยได้ใช้ผู้ประเมินเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลักสูตรนี้ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ ผู้ใช้บัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิในอุตสาหกรรมการbin

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาธุรกิจการbin สถาบันพัฒนาบุคลากรการbin มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปี พ.ศ.2559 โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. ประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) คือประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความสอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคมและธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการbin

2. ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) คือ ประเมินปัจจัยที่ใช้ในการเรียนการสอนหรือปัจจัยนำเข้า ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน วัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการสอน อาคารสถานที่

3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) คือการประเมินกระบวนการเรียนการสอนและการสนับสนุนการเรียนการสอน การให้บริการนักศึกษา การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาตัวนักศึกษา

4. ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) คือการประเมินนักศึกษาโดยแบ่งได้เป็นการประเมินด้านความรู้และความสามารถของนักศึกษา โดยประเมินจากคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบคุณวุฒิและความสามารถจากผู้ประกอบการ

ความสำคัญของการวิจัย

ใช้ในการประเมินหลักสูตรที่ได้ดำเนินการเรียนการสอนนักศึกษาไปแล้ว เพื่อมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่จะทำการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยประเมินผลนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และวิธีการวิจัยได้แก่ การสัมภาษณ์ (Interview) และการพิชญพิจารณา (Peer Review) โดยได้มุ่งศึกษาองค์ประกอบทั้งหมดของ CIPP แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร ผ่านประชากร กลุ่มตัวอย่างและการสุ่ม ดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire)

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถาม จากองค์ประกอบทั้ง 4 ตามแนวคิด CIPP Model ของ Stufflebeam ซึ่งประกอบด้วย บริบทหรือสิ่งแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต เป็นคำถามจำนวน 28 ข้อ ทั้งนี้ เมื่อได้สร้างแบบสอบถามแล้วได้นำไปตรวจสอบความตรง (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญระดับปริญญาเอก จากหลักสูตรการจัดการการbin ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ธุรกิจการbin หลังจากตรวจและแก้ไขแล้ว จึงได้ทดลองแจก (Tryout) จากผู้ตอบแบบสอบถามในคณะที่คล้ายกัน พบว่ามีค่าความเที่ยง (Reliability) มากกว่า 0.87 จึงสามารถนำไปแจกจริงได้ ทั้งนี้ แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับผู้ตอบ

แบบสอบถาม 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ชั้นปี เกรดเฉลี่ยและวิชาเอก คำถามเกี่ยวกับ CIPP 28 ข้อ และส่วนที่ 3 คือ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นข้อเขียนในส่วนสุดท้าย ทั้งนี้ แบบสอบถามได้ใช้มาตรวัดแบบ Likert's Scale โดยกำหนดการให้คะแนนจากมากที่สุด (5) ไปน้อยที่สุด (1) ดังนี้

4.21 - 5.00	มากที่สุด
3.41 - 4.20	มาก
2.61 - 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	น้อย
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ประกอบด้วย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 4 นักศึกษาที่จบการศึกษาไปแล้ว เนื่องจากประชากรในการศึกษานี้มีจำนวนมาก จึงได้เลือกสุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นดังนี้

นักศึกษาและนักศึกษาที่จบการศึกษาแล้ว ใช้การสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพศชาย 50 คน เพศหญิง 50 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เพศชาย 50 คน เพศหญิง 50 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เพศชาย 50 คน เพศหญิง 50 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เพศชาย 50 คน เพศหญิง 50 คน และนักศึกษาที่จบการศึกษาไปแล้วเพศชาย 50 คน และเพศหญิง 50 คน โดยได้แจกแบบสอบถามนักศึกษาในวันที่รับปริญญาบัตร หลังจากจบการศึกษาได้ 1 ปี คือ แจกแบบสอบถามในเดือน มกราคม พ.ศ. 2561

การสัมภาษณ์ (Interview)

ผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์อาจารย์ที่สอนในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 25 คน จากอาจารย์ที่สอนในหลักสูตรนี้มาอย่างน้อย 4 ปี จำนวน 20 คน โดยเป็นคำถามเกี่ยวกับ CIPP Model ได้บริบทหรือสิ่งแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้ประกอบการในธุรกิจหรืออุตสาหกรรมการบิน โดยเลือกจากผู้ให้ข้อมูลในองค์กร 3 ประเภท คือ สายการบินแบบ Premium สายการบินต้นทุนต่ำ และองค์กรการบิน เช่น ท่าอากาศยาน

การพิชฌุพิจารณา (Peer Review)

พิชฌุพิจารณาเป็นการให้ข้อเสนอแนะหรือแนะนำโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยจะทำในรูปกลุ่มหรือเดี่ยวก็ได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำโดย การพิชฌุพิจารณาจาก การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์ในสาขาอุตสาหกรรมบริการ และบริหารธุรกิจจากต่างมหาวิทยาลัยจำนวน 2 ท่าน และอาจารย์ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์จำนวน 2 และปริญญาเอกจำนวน 4 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนที่ 3 ของแบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการพิชฌุพิจารณาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เนื่องจากเป็นอัตวิสัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม ที่ได้แก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1-4 และนักศึกษาที่จบการศึกษา ดังนี้

1. ด้านบริบทของหลักสูตร (Context) ได้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.34) โดยคะแนนสูงสุดในแต่ละข้อได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร และด้านโครงสร้างของหลักสูตร ตามลำดับ
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.21) โดยคะแนนสูงสุด ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ความสามารถในการถ่ายทอด และอุปกรณ์การเรียนการสอน
3. ด้านกระบวนการ (Process) ได้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.10) โดยคะแนนสูงสุด ได้แก่ การให้คำปรึกษาในการเรียน ทุนกัเยี่ยมการศึกษา และการลงทะเบียน
4. ด้านผลผลิต (Product) ได้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.52) โดยคะแนนสูงสุด ได้แก่ การมีงานทำทันทีเมื่อเรียนจบ สามารถใช้ความรู้ในการทำงานได้จริง และมีคุณลักษณะตามที่หลักสูตร ต้องการ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

นักศึกษาได้เสนอแนะใน 4 องค์ประกอบ สรุปความได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context) หลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่มากจนเกินไป วิชาที่เปิดสอนสามารถนำไปใช้ได้จริงโดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับธุรกิจการบินซึ่งมีการเน้นปฏิบัติ แต่อยากให้เน้นการเรียนภาษาอังกฤษในทุกชั้นปีเพื่อสอบโทอิค

ปัจจัยนำเข้า (Input) นักศึกษาพึงพอใจในปัจจัยนำเข้าในระดับปานกลาง โดยยังมองว่าแม้มีอุปกรณ์จำนวนมากแต่มีโอกาสนำมาใช้ในการเรียนได้น้อย นักศึกษาต้องการให้อินเตอร์เน็ตมีความเร็วสูงเพื่อใช้ในการเรียนและการติดต่อในมหาวิทยาลัยได้สะดวก โดยรวมนักศึกษาพึงพอใจอาจารย์ผู้สอนซึ่งมีประสบการณ์จากธุรกิจการบินและสามารถถ่ายทอดได้ดี มีนักศึกษาส่วนหนึ่งต้องการให้พัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษให้ทันสมัยและน่าดึงดูดในการเรียน

ปัจจัยกระบวนการ (Process) นักศึกษาพึงพอใจการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ และการจัดกิจกรรมให้นักศึกษานอกสถานที่ เช่น การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ การดูงานองค์กรการบิน เพราะได้รับความรู้ แต่ยังไม่พึงพอใจกระบวนการที่เกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน โดยมองว่า ทำได้ล่าช้า ขาดการประสานงาน กระบวนการทางเอกสาร โดยเฉพาะการประสานงานติดต่อกับองค์กรภายนอก นักศึกษาเสนอให้มีกระบวนการติดต่อประสานงานที่จบในชั้นตอนเดียว

ปัจจัยผลผลิต (Product) นักศึกษามองว่า ตนมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการทำงานและสามารถปฏิบัติงานได้ในอุตสาหกรรมการบิน แต่จำเป็นต้องพัฒนาด้านภาษาอังกฤษโดยเฉพาะการพูด และอยากให้หลักสูตรมีการอบรมภาษาที่ 3 สำหรับการทำงานในสายการบินที่จำเป็นต้องใช้ภาษาที่ 3 เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษารัสเซีย เป็นต้น

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ธุรกิจการบินที่สอนมากกว่า 4 ปี ได้ผล ดังนี้

สภาพแวดล้อมและบริบท (Context) ผู้สอนพึงพอใจในหลักสูตรและคุณภาพของหลักสูตรเนื่องจากมีความสอดคล้องกับสิ่งที่เห็นว่าสำคัญและต้องการถ่ายทอด แม้ว่าจะเป็นหลักสูตรศิลปศาสตรแต่ก็มีการเรียนการสอนในวิชาบริหารธุรกิจ เช่น การตลาด การจัดการ บ้าง ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและมีความรู้ในการทำงานและเรียนต่อได้ดี

ปัจจัยนำเข้า (Input) ผู้สอนต้องการเพิ่มวัสดุ อุปกรณ์ และปัจจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะตำราและหนังสือในด้านธุรกิจการบินที่เป็นภาษาไทยเนื่องจากยังมีน้อยอยู่ ทั้งนี้ มีผู้สอนในบางรายวิชาแนะนำให้สถาบันฯ จัดซื้อซอฟต์แวร์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมการบินที่ทันสมัยขึ้น หรือการมี Simulation เกี่ยวกับการบินของตนเองในสถาบัน

กระบวนการ (Process) ผู้สอนพบปัญหาในกระบวนการสนับสนุนการเรียนการสอนโดยเฉพาะการประสานงานกับองค์กรภายนอกและงานด้านเอกสาร ซึ่งส่วนใหญ่มักพบปัญหาจากความล่าช้า การทำงานที่ซ้ำซ้อน การมีเอกสารมากเกินไป

ผลผลิต (Product) ผู้สอนพึงพอใจกับผลผลิตในเรื่องความรู้ความสามารถ เพราะผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถทำงานในอุตสาหกรรมการบินได้ดี อีกทั้งผู้เรียนยังมีคุณสมบัติที่ทดแทนภาษาอังกฤษได้ดี คือความอดทน และคุณภาพเรียบร้อย

ผลที่ได้จากการพิชญพิจารย์ณ์

ผู้วิจัยได้ใช้การจัดประชุมเพื่อพิชญพิจารย์ณ์ถึงการประเมินคุณภาพหลักสูตรโดยใช้ CIPP Model โดยได้ผล ดังนี้

สภาพแวดล้อมและบริบท (Context) ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะถึงการเรียนการสอนว่า ควรมีการเพิ่มเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น สอดแทรกในการเรียนการสอนทุกเทอม โดยเรียนเป็นวิชาหลักและเสริมมากกว่าการเรียนเพียงภาษาอังกฤษ 1-4 เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษไม่ดีเพียงพอ การเรียนภาษาอังกฤษที่ดีควรจะเรียนที่ละน้อยและซึมซับจะดีกว่า การเรียนวิชาที่มีหน่วยกิตมากเพื่อทำคะแนนสอบเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ การเรียนควรแบ่งทักษะที่จำเป็นและสัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน มากกว่าเรียนทักษะรวมซึ่งทำให้ทราบได้ยากกว่า ผลการเรียนที่ดีมาจากทักษะใด เช่น นักศึกษาอาจจะสอบผ่านจากข้อเขียนแต่ไม่สามารถสื่อสารและฟังได้เลย และเพื่อเป็นการตอบรับกับสภาพแวดล้อมการทำงานและการเรียนที่เปลี่ยนแปลง หลักสูตรควรมีจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์หรือสหกิจศึกษาให้มากขึ้น เนื่องจากการเรียนในหลักสูตรนี้ ทักษะการปฏิบัติและการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นสิ่งที่สำคัญ นักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ ควรได้รับโอกาสให้ฝึกงานหรือทำงานเป็นการแทนการเรียนได้

ปัจจัยนำเข้า (Input) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอว่า ปัจจัยนำเข้าที่สำคัญที่สุดคืออาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้สอนควรมีองค์ความรู้ที่ทันสมัย โดยเฉพาะอาจารย์ที่จบศึกษาศาสตร์ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยศึกษาปัญหาเฉพาะของนักศึกษาแล้วนำมาแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิยังเสนอให้มหาวิทยาลัยร่วมหาปัจจัยนำเข้ากับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการบินภายนอก เช่น การมีโอกาสไปใช้อุปกรณ์ของอุตสาหกรรมโรงแรม MICE ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่สัมพันธ์กัน ทำให้นักศึกษามีโอกาสได้เปิดโลก

ทัศน์ใหม่ ๆ ทั้งนี้ อาจทำให้ได้โดยการใช้ MOU กับสถานประกอบการ หรือการทำ MOU กับสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนนั้น

ปัจจัยกระบวนการ (Process) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ ดำเนินการบริหารหลักสูตรและเอกสารด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์และการมีจุดบริการจุดเดียว (One Stop Service) และการสร้างมาตรฐานทางเอกสารทำให้ลด ความผิดพลาดและล่าช้าจากการมีเอกสารหลายชุด รวมถึงค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยควรจะมีกระบวนการจัดการข้อมูลนักศึกษาเพื่อวิเคราะห์และใช้ภายใน เช่น ข้อมูลการเรียน ข้อมูลที่ปรึกษา เพื่อให้ สามารถให้ข้อมูลและให้คำปรึกษานักศึกษาได้ทันที แม้ว่า มีการเปลี่ยนที่ปรึกษา หรืออาจารย์ลาออก นักศึกษาก็ ยังสามารถพูดคุยกับอาจารย์ได้เสมอ

ปัจจัยด้านผลผลิต (Product) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอว่า บัณฑิตที่จบไปควรมีโอกาสเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการ พัฒนานักศึกษาและบัณฑิตใหม่ เพราะอุตสาหกรรมการบินมีการเปลี่ยนแปลงสูง จำเป็นต้องใช้ข้อมูลใหม่ ๆ อีกทั้ง การได้รับการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นพี่เป็นการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ทำให้นักศึกษาสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย หากหลักสูตรเชิญนักศึกษาที่เพิ่งจบไปมาร่วมสอนในบางรายวิชาจะช่วยผู้สอนได้อย่างดีเนื่องจากมี ช่องว่างระหว่างวัยน้อย นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิยังเสนอให้มีการศึกษาผลการสอบภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ ไปทำงานในสายการบินต่างชาติก่อนเรียนจบในชั้นปีที่ 4 และหลังจากทำงานในชั้นปีที่ 4 ว่า มีการพัฒนาการไป ในทิศทางใดหลังจากไม่ได้เรียนในชั้นเรียนแต่เกิดจากประสบการณ์การทำงานในสายการบินต่างชาติโดยตรง ทั้งนี้ เพื่อสามารถนำไปพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษในอนาคตได้

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยจากแบบสอบถามพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกองค์ประกอบยกเว้นด้านกระบวนการ เนื่องจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่และนักศึกษาที่จบไปแล้วพึงพอใจในหลักสูตรที่ได้ศึกษาเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์ และพิชญพิจารณาประเด็นที่สำคัญจะนำไปสู่ การพัฒนาหลักสูตรใหม่ในปี พ.ศ.2560 ได้แก่ ควรมีการพัฒนาทักษะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการใช้งาน การพัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้ทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาของนักศึกษา การพัฒนากระบวนการทำงานด้าน เอกสาร การสร้างโอกาสในการทำงานและฝึกงานกับองค์กรภายนอก นอกจากนี้ หลักสูตรควรมีการประสานงาน กับองค์กรการบินภายนอกเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการฝึกงานและการทำสหกิจ มีการจัดอบรมหลักสูตรร่วมระหว่าง องค์กรการบินและสถานศึกษาในรูปแบบ MOU และให้เปิดโอกาสให้บุคลากรภายนอกด้านการบินร่วมพัฒนา หลักสูตรด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปพัฒนาหลักสูตร

1. ควรเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะทักษะในการสื่อสาร เช่น การพูดและการฟัง นอกจากนี้ ยังควรมีการประเมินทักษะจากรายวิชาที่แยกออกไป เพื่อให้ทราบว่า ปัญหาของ นักศึกษาเกิดจากอะไร
2. ควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์ด้านศึกษาศาสตร์เพื่อเป็นการประเมินผลและพัฒนาตัว ผู้เรียน อีกทั้งอาจารย์ยังได้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการสอนอีกด้วย

3. การพัฒนาหลักสูตรควรเน้นที่การปฏิบัติและใช้จริง ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการทำงานด้วยการมีวิชาฝึกงานและสหกิจ
4. ควรพัฒนากระบวนการสนับสนุนการเรียนการสอนให้รวดเร็ว และลดการใช้เอกสารให้น้อยลง ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนไม่เสียเวลาไปกับการดำเนินการด้านเอกสาร
5. ควรพัฒนาฐานข้อมูลของนักศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเรียนและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในหลักสูตร
6. ควรมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากการเรียนที่สัมพันธ์กับอุตสาหกรรม การบิน เช่น การท่องเที่ยว การโรงแรม ซึ่งทำได้โดยการทำ MOU กับสถาบันการศึกษาหรือสถานประกอบการต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ทาริกา แยมชะมัง, เกษศิณี ตั้งอัน, ชูดาพร สอนภักดี, สมณี จงไพบุลย์กิจ, สมยศ วิวิรรณอนิภัย, นันทวัจน์ ปัญญาศรนากรณ. (2560). การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีบริหาร คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน วันที่ 7-8 ธันวาคม 2560, หน้า 3183-3191.
- พินดา วราสุนันท์, ศิริชัย ศรีพรหม, วิทัศน์ ผักเจริญผล, คมกริช เซาว์พานิช และจิราภรณ์ กาแก้ว. (2560). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน วันที่ 7-8 ธันวาคม 2560, หน้า 3015-3022.
- ทรงธรรม วงศ์วิรุฬห์. (2560). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน วันที่ 7-8 ธันวาคม 2560, หน้า 1907-1919.
- Stufflebeam, D. (1988) CIPP Evaluation Model. International Handbook of Educational Evaluation.
- Witthawassamrankul, K. (2018). A Curriculum Evaluation of the Master of Arts in Aviation Management, B.C. 2017 and the Developmental Approaches. The Proceedings of The 3rd International Symposium on Innovative Education and Technology (ISIET2018), Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani, July 16-17, 68-72.
- Witthawassamrankul, K. and Sinsiriroj, S. (2018). A Curriculum Evaluation of Bachelor of Arts in Thai Language for Foreigners, Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University, Kasem Bundit Journal.